

مدیریت راهبردی رویدادهای بزرگ ورزشی

■ حسین ذکایی

دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی

■ دکتر لقمان کشاورز

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

انتشارات حتمی

(ناشر کتابهای تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی)

□ ناشر برگزیده کشور در سال ۱۳۹۳ □

میزبانی و برگزاری رویدادهای ورزشی امروزه به دلیل منافع بسیاری که در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و زیست محیطی دارد، برای کلیه کشورها از اهمیت فراوانی برخوردار است. بسیاری از کشورها متقاضی میزبانی و برگزاری رویدادهای ورزشی بویژه رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی هستند و به این دلیل اقدامات پنهان و آشکار زیادی را انجام می‌دهند تا بتوانند میزبانی این مسابقات را بر عهده بگیرند. رویدادهای ورزشی بسیاری همه ساله در نقاط مختلف جهان در حال برگزاری است و به دلیل ماهیت جذاب ورزش و علاقمندی مردم به تماشای این مسابقات، توجه رسانه‌ها، صاحبان صنایع، سیاستمداران و دیگر گروه‌های ذینفع ملی و بین‌المللی به این رویدادها جلب شده است.

تا چندی پیش برگزاری رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی برای جامعه میزبان، بار مالی بسیاری داشت و کشور برگزار کننده تنها به دلایل ورزشی آن را برگزار می‌کرد. اما امروزه کشورهای زیادی در جهان متقاضی میزبانی و برگزاری این نوع از رویدادها می‌باشند، زیرا امیدوارند منافع اقتصادی فراوانی را کسب نمایند. شهرت روزافزون و تغییر مثبت در وجهه کشور میزبان، توسعه مبادلات اقتصادی، کسب درآمد از راه فروش حق پخش تلویزیونی از جمله این منافع می‌باشد. رویدادها، بویژه رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی قادرند، شهرت و اعتبار کشوری را به صورت فزاینده‌ای افزایش و یا تغییر دهند. این اعتبار و شهرت تأثیرات بسیاری بر موفقیت یک کشور از لحاظ جذابیت برای گردشگران، سرمایه‌گذاری خارجی، ارتباطات اجتماعی، نخبگان کشور، قدرت سیاسی و سرانجام بازاریابی محصولات تولیدی خود و نیز صادرات به خارج از کشور دارد. از اینرو، پدیده درخواست میزبانی و برگزاری رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی، بخشی از استراتژی‌های توسعه‌ی کشورها شده است. بنابراین کشورهای زیادی در صدد میزبانی و برگزاری رویدادهای ورزشی بعنوان راهی برای توسعه پایدار شان می‌باشند، و درخواست میزبانی این نوع از رویدادهای ورزشی، بعنوان ابزاری برای تحرک و شروع به حرکت سریعتر و مؤثرتر ماشین توسعه آن کشور است. نکته اساسی در خصوص رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی این است که، تعداد این رویدادهای بزرگ کم است و این عاملی است برای رقابت شدید کشورها برای پیروز شدن در تجارت میزبانی رویدادها. امروزه رقابت برای میزبانی رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی دیگر محدود به کشورهای توسعه یافته نمی‌باشد و این رقابت در میان کشورهای در حال توسعه نیز وجود دارد (برای مثال درخواست میزبانی آذربایجان و ترکیه برای بازی‌های المپیک و یا گرفتن میزبانی جام جهانی فوتبال توسط قطر در سال ۲۰۲۲). تحقیقات نشان می‌دهد که نه تنها گرفتن میزبانی این رویدادها دارای منافع فراوانی است، بلکه درخواست میزبانی این رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی نیز دارای اثرات و منافع زیادی است. کشور ما همگام با پیشرفت‌های ورزشی همواره رویدادهای مختلفی را در سطح جهان و منطقه میزبانی نموده است. در این میان بزرگترین رویداد ورزشی

بین‌المللی در ایران مربوط به بازی‌های آسیایی سال ۱۹۷۴ تهران بود. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تحولات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی در کشور، تا کنون برگزاری رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی در ایران با چالش‌های گوناگون روبرو بوده است. از طرف دیگر به خاطر منافع بسیار زیاد اجتماعی، اقتصادی، ارتباطی، مالی و ورزشی رویدادها و مسابقات بزرگ بین‌المللی ورزشی که برای جامعه میزبان به همراه دارد، توجه به درخواست میزبانی و برگزاری این رویدادها به منظور ارتقاء و توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی، سازمان‌ها و گروه‌های اجتماعی، سیاسی و بویژه صنعت ورزش کشور حائز اهمیت و بسیار ثمربخش خواهد بود. لذا جهت برنامه‌ریزی برای درخواست و کسب میزبانی و برگزاری مناسب این رویدادها، علاوه بر استفاده از تجارب کشورهای دیگر، نیازمند شناخت محیط داخلی و خارجی کشور برای تدوین استراتژی‌های مناسب امری لازم و ضروری می‌باشد. لذا از ضروریات دستیابی به منافع میزبانی رویدادهای بزرگ دارا بودن رویکردی استراتژیک و برنامه محوردردنزد مسئولین و متولیان امر ورزش کشور است تا حداکثر بهره‌مندی را از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های بالقوه کشور بنمایند. براین اساس هدف از تدوین کتاب حاضر کمک به سازمان‌های ورزشی، مدیران و دست‌اندرکاران امر ورزش کشور جهت تدوین برنامه‌های مناسب در سطوح استراتژیک و عملیاتی جهت کاندید و اخذ میزبانی و برگزاری رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی در ایران است.

مباحث و موضوعات مطرح شده در این کتاب عبارتند از: - رویدادهای ورزشی و انواع آن - تاریخچه و مبانی درخواست میزبانی رویدادهای ورزشی - اثرات و میراث میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی - رویدادهای ورزشی و توسعه پایدار - برنامه‌ریزی استراتژیک و انواع آن - موضوعات مطرح در برنامه استراتژیک و تدوین راهبردها - تحقیقات و میزبانی رویدادهای ورزشی - تعیین موقعیت راهبردی و استراتژی‌های اخذ میزبانی رویدادهای بزرگ ورزشی در ایران می‌باشد. امیدواریم مطالب و مباحث مطرح شده در این اثر مورد استفاده و بهره‌مندی همکاران محترم رشته مدیریت و برنامه‌ریزی در ورزش، دانشجویان ارجمند دوره‌های تحصیلات تکمیلی، مدیران و متولیان و برنامه‌ریزان امر ورزش کشور و سایر علاقمندان قرار گیرد و بتواند بخشی از خلاء موجود در این زمینه در کشور را جبران نماید. مطالب ارائه شده در این اثر خالی از اشکال نمی‌باشد، لذا از کلیه سروران و خوانندگان محترم تقاضا می‌شود در صورت امکان مؤلفان این کتاب را از راهنمایی‌های خویش بهره‌مند سازند. در اینجا جا دارد از کلیه کسانی که به نوعی در به ثمر رسیدن این اثر نقش داشته‌اند، نهایت تشکر و سپاسگذاری را بنماییم.

همچنین از مسئولین محترم مؤسسه حتمی که زحمت انتشار و چاپ این اثر را متقبل شده‌اند، قدردانی و تشکر می‌نماییم.

فصل اول: رویدادهای ورزشی و انواع آن

۹	مقدمه
۹	تعریف رویداد
۹	خصوصیات رویداد
۱۰	تعریف رویدادهای ورزشی
۱۱	ویژگیهای رویدادهای ورزشی
۱۲	تقسیم بندی رویدادهای ورزشی
۱۵	رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی

فصل دوم: تاریخچه و مبانی درخواست میزبانی رویدادهای ورزشی

۲۱	مقدمه
۲۱	تاریخچه درخواست میزبانی رویدادهای ورزشی
۲۲	درخواست میزبانی اولین رویداد بزرگ ورزشی
۲۵	چارچوب تصمیم گیری برای میزبانی بازی‌های المپیک
۲۷	معیارهای انتخاب در جریان درخواست میزبانی بازی‌های المپیک
۳۰	جام جهانی فوتبال
۳۲	چارچوب تصمیم گیری برای میزبانی جام جهانی فوتبال
۳۳	درخواست میزبانی بازی‌های آسیایی و رویدادهای ورزشی دیگر
۳۳	بازی‌های آسیایی
۳۴	بازی‌های آسیایی داخل سالن و هنرهای رزمی
۳۴	بازی‌های ساحلی آسیایی
۳۵	بازی‌های آسیایی زمستانی
۳۵	بازی‌های جوانان آسیا
۳۵	مسابقات فرمول یک
۳۶	تاریخچه ایران در برگزاری رویدادهای بزرگ ورزشی
۳۷	انواع درخواست میزبانی رویدادهای ورزشی
۴۰	اهداف و انگیزه سازمان‌ها از درخواست میزبانی رویدادهای ورزشی
۴۳	پروتکل نحوه انتخاب رویداد توسط مقامات محلی
۴۵	عناصر کلیدی درخواست میزبانی موفق
۴۸	چرخه حیات کسب میزبانی رویداد
۵۰	ارتباطات شبکه‌ای در فرآیند کسب میزبانی رویداد

۹۱	مدل‌های برنامه‌ریزی استراتژیک
۹۲	مدل استونر و فریمن
۹۳	مدل برایسون
۹۵	مدل دیوید
۹۷	مدل DISM
۹۸	مدل Goal-Based.
۹۹	مدل تایلور
۹۹	مدل کاربردی
۱۰۱	مدل اسلک
۱۰۱	مدل کمیسیون ورزش استرالیا

۱-۳ فصل ششم: موضوعات مطرح در برنامه استراتژیک و تدوین راهبرد

۱۰۳	مقدمه
۱۰۳	تدوین بیانیه رسالت (مأموریت) سازمان
۱۰۴	تدوین بیانیه چشم انداز
۱۰۵	مقایسه بیانیه‌های رسالت و چشم انداز
۱۰۵	ارزش‌های محوری سازمان
۱۰۷	حوزه‌های کلیدی عملکرد
۱۰۷	اهداف سازمان
۱۰۸	بررسی عوامل محیطی
۱۰۹	عوامل محیط درونی سازمان
۱۰۹	تحلیل SWOT
۱۱۰	کاربرد تحلیل SWOT در سطح کشورها
۱۱۱	تدوین استراتژی
۱۱۳	استراتژی‌های WT
۱۱۳	استراتژی‌های WO
۱۱۳	استراتژی‌های ST
۱۱۴	استراتژی‌های SO

۱۱۵ فصل هفتم: تحقیقات و میزبانی رویدادهای ورزشی

۱۱۵	مقدمه
۱۱۵	داخل کشور
۱۱۶	خارج از کشور

۱۲۳	کدام کشورها راهبرد مدون دارند؟
۱۲۴	چرا بعضی از کشورها راهبرد مدون دارند؟
۱۲۴	اهداف راهبردی کدامند؟
۱۲۵	کدام رویدادهای ورزشی ترجیح داده می‌شوند؟
۱۲۶	راهبرد چگونه اجرا می‌شود؟

فصل هشتم: تعیین موقعیت راهبردی و استراتژی‌های اخذ میزبانی رویدادهای بزرگ

۱۲۷ ورزشی در ایران

۱۲۷	مقدمه
۱۲۷	مشخصات کلی کشور ایران
۱۳۰	اولویت بندی عوامل مؤثر در اخذ میزبانی رویدادها
۱۳۰	فهرست اولیه و نهایی نقاط قوت اخذ میزبانی رویدادها
۱۳۳	فهرست اولیه و نهایی نقاط ضعف اخذ میزبانی رویدادها
۱۳۵	فهرست اولیه و نهایی فرصت‌های اخذ میزبانی رویدادها
۱۳۸	فهرست اولیه و نهایی تهدیدهای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۰	رسالت کشور برای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۰	بیانیه چشم انداز کشور برای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۰	مأموریت کشور برای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۰	اهداف بلند مدت کشور برای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۱	تجزیه و تحلیل SWOT برای تعیین موقعیت راهبردی
۱۴۱	ماتریس عوامل داخلی اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۳	ماتریس عوامل خارجی اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۶	راهبردهای اخذ میزبانی رویدادها
۱۴۶	راهبردهای WT
۱۴۸	راهبردهای SO
۱۴۹	راهبردهای ST
۱۵۰	راهبردهای WO
۱۵۱	برنامه‌های عملیاتی اخذ میزبانی رویدادها

فصل اول

رویدادهای ورزشی و انواع آن

مقدمه

در این فصل ابتدا به تشریح واژه رویداد و ویژگی‌های آن، سپس تعریفی از رویداد ورزشی و خصوصیات آن، تقسیم بندی رویدادهای ورزشی و در انتهای فصل نیز به رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی اشاره خواهد شد.

تعریف رویداد

در فرهنگ معین رویداد به معنای روی داده، واقعه، حادثه و ماجرا آمده است (۴۸). در فرهنگ عمید رویداد به معنای حادثه، آنچه رخ داده، آنچه پیش آید از نیک یا بد آورده شده است (۳۸). فرهنگ صبا نیز رویداد را به (ضم را و سکون) به معنای ماجرا، واقعه، حادثه و آنچه پیش آید از نیک و بد آورده است (۱۲). و اما در لغت نامه دهخدا رویداد به معنای بیان کار و کردار، سرگذشت، اتفاق، عارضه و ماجرا آمده است (۲۳). فرهنگ انگلیسی - فارسی پیشرو آریان پور، Event را به معنای رویداد، رخداد، حادثه، پیشامد و اتفاق آورده است (۵). در زبان آلمانی نیز از Event استفاده می‌شود که به معنای به وجود آوردن شرایطی است که در آن حوادث، پیامد و یا اتفاقاتی که مورد نظر است، به وجود می‌آیند (۱۰۷).

خصوصیات یک رویداد عبارت است از:

۱. واقعی بودن
 ۲. بروز بودن
 ۳. بی واسطه بودن
- به گونه‌ای که نیاز به تجربه آموزی، آشنایی با مواهب، علائم یا نشانه‌های جدید و بالاخره میل به فراموشی امور روزمره زندگی را برطرف کند (۲۰۱).
- عده‌ای دیگر از صاحب نظران خصوصیات رویدادها را به گونه‌ای دیگر بیان کرده‌اند، که البته در اصل شبیه نظریات بیان شده در بالا بوده و یا مکمل آنها می‌باشد. بر اساس این نظریات؛
- رویدادها موقعیت بخصوصی هستند و به تبع آن وقایعی یکباره یا بسیار کم سابقه. با شرکت در یک رویداد، شخص احساس شغف و شادی، تخیل، ابتکار، تجربه و امثال آن را به دست می‌آورد.

- رویدادها کوتاه مدت و گذرا می‌باشند (یکباره، به ندرت). آنها تنها زمان بسیار کوتاهی طول می‌کشند برای مثال چند دقیقه یا چند ساعت (دوی ۱۰۰ متر در دوومیدانی، مسابقه فوتبال، یک کنسرت موسیقی و امثال آنها)، یا به ندرت طولانی‌تر از چند روز (جشنواره‌های هنری یا ورزشی، بازی‌های المپیک و غیره).
- رویدادها لاقلاً بطور کامل قابل تکرار نیستند.
- رویدادها اغلب مصنوعی یا ترتیب داده شده، می‌باشند (به استثنای رویدادهای طبیعی) و بستگی به واقعه (حداقل زمان و مکان) دارند.
- رویدادها بندرت به تنهایی قابل برگزاری هستند. آنها نیاز به سازمان دهی معین و صرف منابع مالی مشخص دارند.
- رویدادها امکان مشارکت افراد را چه به صورت فعال و یا غیر فعال فراهم کرده و زمینه همگرایی، کسب تجربه و شور و شغف را بوجود می‌آورند (۱۳۴).

تعریف رویدادهای ورزشی

«نان و بازی‌ها» این نسخه سزارهای روم بوده تا توده‌های مردم را راضی و خشنود نگه دارند. امروزه بازی‌ها، رویدادهای ورزشی نام دارند و نه تنها در بین سیاست مداران محبوب هستند، بلکه از جنبه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و زیست محیطی نیز از اهمیت فراوانی برخوردارند. اصولاً به دلیل کاهش ساعت کار و نیاز هر چه کمتر به استفاده از نیروی بدنی برای گذران امور روزمره زندگی، انسان سده بیست و یکم به اندازه‌ای اوقات فراغت دارد که ضروری است درباره چگونگی استفاده بهینه آن به طور دقیق اندیشه و برنامه‌ریزی شود. بسیاری بر این عقیده‌اند که، ورزش گزینه بسیار مفیدی است که می‌تواند اوقات فراغت را بطور فعال یا غیر فعال غنی سازی کند. در اینجا رویدادهای ورزشی نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کنند که خیلی زود به یکی از اجزای مهم صنعت رویدادها تبدیل شده است (لوکاس). محققان و صاحب نظران زیادی درباره رویدادهای ورزشی و تفاوت آن با رقابت‌های ورزشی مطالبی بیان نموده‌اند. بورنر^۱ (۲۰۰۵)، رویدادهای ورزشی را چنین تعریف می‌نماید "یک رویداد ورزشی را می‌توان از این جهت که کاملاً اختصاصی، با برنامه، از قبل آماده شده و از نظر زمانی محدود است، از یک رقابت ورزشی معمولی تمیز داد که در آن تعدادی ورزشکار یا گروه‌های ورزشی به دلایل مختلفی که ممکن است بیشتر از علاقه صرف به پرداختن ورزش باشد و به منظور دستیابی به هدف مشخص باشد، در آن شرکت یا در برگزاری آن مشارکت می‌کنند و به منظور تماشای آن تعداد زیادی تماشاگر انتظار می‌رود" (۶۹).

ویژگی‌های رویدادهای ورزشی

رویدادهای ورزشی دارای خصوصیتی به شرح ذیل می‌باشند:

- هیجان و عدم پیش بینی نتایج
- توجه بسیار زیاد وسایل ارتباط جمعی؛ برنامه‌های ورزشی مستقل در رادیو، تلویزیون، گزارش‌های مرتب در مطبوعات و اینترنت.
- علاقه فراوان حمایت کنندگان مالی؛ امروزه حمایت مالی از برگزاری رویدادهای ورزشی مهمترین هزینه تبلیغاتی شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد.
- تنوع رویدادهای ورزشی؛ رویدادهای ورزشی بسیار متنوع می‌باشند. برای کسب میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ مانند بازی‌های المپیک، جام جهانی فوتبال یا بازی‌های قاره‌ای، کشورها و یا شهرهای زیادی متقاضی برگزاری هستند.
- وابستگی هویتی طرفداران؛ بسیاری از طرفداران هویت خود را در تیم‌های ورزشی مورد علاقه خود و یا ورزشکاران انفرادی خاصی می‌بینند (۹۲).

علاوه بر این‌ها، باید این نکته را نیز در نظر گرفت که ما امروزه در جوامعی زندگی می‌کنیم که مردمش تشنه تجربه هستند و در بسیاری از زمینه‌ها تجربیات آنی و تأثیرات آن تعیین کننده موفقیت یا عدم موفقیت است و رویدادهای ورزشی قادرند به خوبی این خواست یا نیاز افراد مختلف را برطرف کنند. همچنین امروزه در بسیاری از شهرها، مجموعه‌های ورزشی جدید با گنجایش تعداد زیادی تماشاگر ساخته می‌شود، نه به دلیل آنکه استادیوم‌های قدیمی از نظر تکنیکی مناسب نباشند، بلکه، توانایی پاسخگویی به نیازهای امروزی (بوژه در زمینه‌های بازاریابی و پخش تلویزیونی که رویدادهای ورزشی راز حالت مسابقه صرف خارج کرده است) را ندارند. به همین دلیل، سؤالات زیر از سوی صاحب نظران مطرح می‌شوند که :

- آیا ورزش تبدیل به نمایش می‌شود؟
 - ورزش قهرمانی به کدام سو می‌رود؟
 - آیا رویدادهای ورزشی به محیط زیست آسیب می‌رسانند؟
 - برگزاری رویدادهای ورزشی چه اثرات مثبت و منفی دارند؟ (۱۱۱).
- هنگامی که از رویدادهای ورزشی صحبت می‌کنیم، نگاه‌ها بیشتر به سوی رویدادهایی از قبیل بازی‌های المپیک، جام جهانی فوتبال و مسابقات قهرمانی قاره‌ای معطوف می‌شود. اما نباید از نظر دور داشت که به تقریب در تمامی ورزش‌ها، مسابقات قهرمانی یا تورنمنت‌هایی برگزار می‌شوند که بسیار مورد توجه می‌باشند. مسابقاتی از قبیل اتومبیل رانی فرمول یک و مسابقات تنیس با جوایز بسیار زیاد، هر ساله میلیون‌ها تماشاگر را در سراسر دنیا به سوی خود جلب می‌کند و از اینرو از بازی‌های المپیک یا جام جهانی فوتبال اهمیت کمتری ندارند. اما از سوی دیگر، باید توجه داشت که هر رقابت ورزشی،

رویدادی ورزشی محسوب نمی شود. وقتی از یک رویداد ورزشی صحبت می کنیم که محتوای یک یا چند رقابت ورزشی برای گروه های مختلف مخاطب بصورت یک مجموعه در آید. بنابراین، رویدادهای ورزشی از ابتدا براساس تقاضا؛ برنامه ریزی، سازمان دهی و برگزار می شوند (۱۰۷).

تقسیم بندی رویدادهای ورزشی

تا امروز تعریف مشخصی در زمینه تقسیم بندی رویدادهای ورزشی که برای همگان قابل قبول باشد، ارائه نشده است. اما در هر حال، می توان رویدادهای ورزشی را با توجه به ویژگی های بیرونی آنها تشریح کرد که عبارتند از:

- با توجه به مدت
 - با توجه به تعداد برگزاری
- در اینجا می توان انواع مختلفی را مشخص کرد؛
- «یکبار» به این معنی که هر ۴۰ یا ۵۰ سال، یکبار در همان کشور برگزار می شود (مانند بازی های المپیک).

«گاه گاهی» به این معنی که هر ۵ یا ۱۰ سال، یکبار در مناطق مختلف یک کشور برگزار می شود (مانند مسابقات قهرمانی جهان یا مسابقات قهرمانی قاره ای در یک رشته ورزشی).

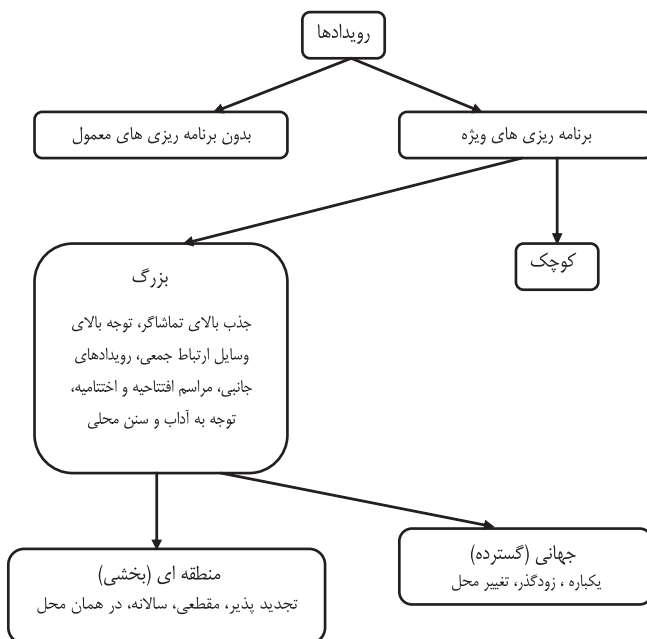
«به طور مرتب» به این معنی که هر سال یکبار در مکان مشخصی و به مناسبتی برگزار می شود (مانند مسابقات جام جهانی اسکی، تورنمنت های تنیس، مسابقات دو و میدانی جایزه بزرگ، مسابقات قهرمانی کشور در یک رشته خاص وغیره).

- با توجه به بزرگی رویداد ورزشی؛ برای تشریح بزرگی رویدادهای ورزشی می توان شاخص های مختلفی به شرح زیر را در نظر گرفت:
 - تعداد ورزشکارانی که در رویداد ورزشی شرکت دارند.
 - تعداد همراهان، مربیان، کمک کنندگان و مسئولان.
 - تعداد تماشاگران.
 - منابع مالی که برای برگزاری رویداد هزینه می شود.
- علاوه بر شاخص های بالا، می توان از هدف برگزاری رویداد و میزان تاثیرگذاری آن در جامعه در زمینه های مختلف نیز نام برد. هورش؛ هایدل و زیراو^۱ (۲۰۰۹)، در کتاب رویدادهای ورزشی، طبقه بندی رویدادهای ورزشی بزرگ را به این صورت ارائه داده اند (۱۱۱).
- مسترمن^۲ (۲۰۰۴)، خصوصیات رویدادهای ورزشی را با توجه به بزرگی آنها چنین بیان کرده است (۱۴۶).

1. Horch,Heydel,Sierau

2. Mastermann

شکل ۱-۲ خصوصیات رویدادهای ورزشی از دیدگاه مسترمن

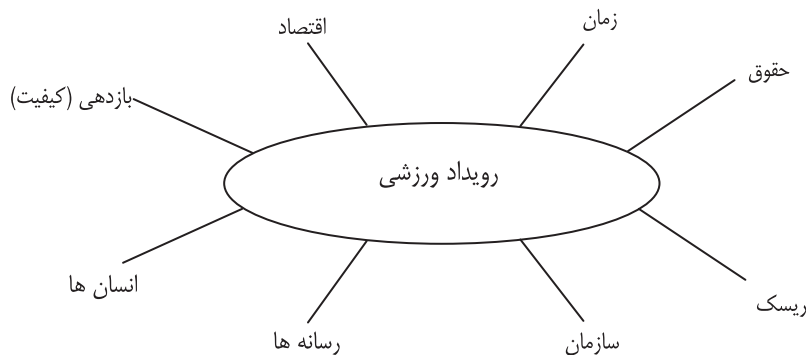
البته همانگونه که مشاهده می‌شود، در این شکل نیز عوامل قابل اندازه‌گیری برای مرز بندی بین رویدادهای ورزشی مختلف وجود ندارد. یکی دیگر از خصوصیت‌هایی که به وسیله آن می‌توان رویدادهای ورزشی را تشریح کرد، مدت زمانی است که یک رویداد طول می‌کشد. فریر^۱(۲۰۰۸)، در این خصوص بیان می‌کند؛ زمان برگزاری رویداد، می‌تواند بین چند ساعت و چند هفته متفاوت باشد. دفعات رویداد نیز می‌تواند یکبار، گاهگاهی یا مرتب باشد. رویدادهای مرتب با یک روند مشخص، مثلاً سالانه در همان محل برگزار می‌شوند، در حالیکه، رویدادهایی از قبیل مسابقات لیگ‌های فوتبال، والیبال، هندبال و غیره بطور مرتب در هر کشوری انجام خواهند شد. اما رویدادهایی از قبیل جام جهانی فوتبال یا بازی‌های المپیک، فقط برای یکبار در یک شهر یا کشور و یا با فواصل زمانی بسیار طولانی برگزار می‌شوند (۱۰۲). در حالیکه در زمینه ویژگی‌های مختلف رویدادهای ورزشی، بعضی از صاحب نظران عامل زمان را دارای اهمیت بسیار دانسته‌اند و بر عواملی از قبیل محدوده زمانی، مراحل قبل، حین و بعد از برگزاری، برگزاری منظم و نیز افق زمانی تمرکز کرده‌اند (۷۹). بعضی دیگر از صاحب نظران، تمرکز خود را در برگزاری رویدادهای ورزشی، بر روی انسان‌ها و نقش‌های مختلف آنها در حین برگزاری معطوف کرده‌اند (۹۲). مولرو اشتتler^۲ (۲۰۰۵)، عقیده دارند که رویدادهای ورزشی، موقعیت‌هایی هستند

1. Freyer

2. Muller/stettler

که در آن افرادی با حمایت مربیان، سرپرستان، مدیران و دیگر کمک کنندگان، قابلیت‌های ورزشی خود را به نمایش می‌گذارند و تماشاگران در محل برگزاری و یا از راه رسانه‌های تصویری در خانه به تماشای آنها می‌پردازند (۱۴۷). علاوه بر تقسیم بندی‌هایی که در باره رویدادهای ورزشی وجود دارد، عده‌ای از صاحب نظران سعی کرده‌اند تا تأثیر برگزاری رویدادهای ورزشی را مطالعه و بررسی کنند. (برای مثال هنگامی که برگزاری رویدادهای ورزشی به عنوان وسیله‌ای برای جذب گردشگران بیشتر، یا بعنوان ابزاری برای کمک به توسعه شهری به حساب می‌آید). بدین ترتیب نقش تماشاگران اهمیت فراوانی پیدا می‌کند و با توجه به تعداد و نوع آنها، رویدادهای ورزشی به محلی، منطقه‌ای، فرا منطقه‌ای، ملی، قاره‌ای یا جهانی تقسیم می‌شوند (۱۷۸). در تقسیم بندی و تعیین نوع رویدادهای ورزشی، باید در کنار عواملی از قبیل زمان، انسان، کیفیت، سازمان دهی و عوامل اقتصادی به جنبه‌های حقوقی، ریسکی و ارتباطی نیز توجه داشت. شکل زیر نشان دهنده زمینه‌هایی است که در برگزاری یک رویداد ورزشی باید به آنها توجه کرد (۱۶۳).

شکل ۱-۳ زمینه‌های مختلفی که باید دربرگزاری یک رویداد ورزشی به آنها توجه کرد.

رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی

مطالعات اخیر بر روی رویدادهای بزرگ از سال ۱۹۷۰ با تمرکز بر صنعت گردشگری آغاز شد و بر مبنای مدت زمان برگزاری این رویدادها، دسته بندی شده‌اند. سپس در سال ۱۹۸۰ مطالعات بر روی رویدادهای بزرگ و پر اهمیت متمرکز شده‌اند. برای تعریفی روشن از رویداد بزرگ ورزشی، از تعریف ورزش توسط اتحادیه اروپا در سال ۱۹۹۳ آغاز می‌کنیم که بیان می‌کند «ورزش به معنای تمام ابعاد مختلف انجام فعالیت جسمانی است که از طریق مشارکت سازمان یافته و غیر سازمان یافته و با هدف بهبود و ارتقاء آمادگی جسمانی، آسایش ذهنی، شکل‌گیری روابط اجتماعی و رقابت در همه سطوح انجام می‌گیرد». امروزه این تعریف از ورزش رایج و مورد قبول می‌باشد (شبکه علوم ورزشی

اروپا، ۱۹۹۷: آژانس تضمین کیفیت تحصیلات تکمیلی، (۲۰۰۰). تعریف مورد نظر با ادراک از رویداد بزرگ مرتبط می‌باشد (پی.آر.امیری)^۱ (۱۰۰). طبق نظر (تورکیلدسن^۲، ۱۹۹۴)، یک رویداد بزرگ، دارای ویژگی‌هایی به شرح زیر می‌باشد:

- زمان شروع و پایان مشخص و کاملاً معین.
- داشتن مهلت (deadlines) مشخص و ثابت.
- اداره فقط توسط یک سازمان، که در رأس همه امور است.
- داشتن ریسک بالا و زیاد.
- فراهم آوردن فرصت‌های زیاد.

هورن و زمن^۳ (۲۰۰۲)، رویدادهای بزرگ ورزشی را با خصوصیات قابل سنجشی به شرح زیر طبقه‌بندی نمودند (۱۱۲).

- ۱- تعداد تماشاگران/شرکت کنندگان کمتر از ۱۵۰۰۰، ۴۰/۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰، ۴۰۰۰۰ و بیشتر.
 - ۲- دفعات برگزاری (یکباره یا دائمی).
 - ۳- مدت زمان برگزاری (یک روزه، چند روزه).
 - ۴- ساختار محل برگزاری (منطقه کم جمعیت، کمتر از ۱۵۰ نفر در هر کیلومتر مربع. منطقه پر جمعیت، حداقل ۱۵۰ نفر در هر کیلومتر مربع. شهرهای بزرگ، بیش از ۱۰۰/۰۰۰ نفر جمعیت).
- رویدادهای بزرگ، ورزش‌هایی سازماندهی شده و رقابتی را در بر می‌گیرد (به نسبت ورزش‌های غیر رایج و تفریحی)، زیرا پتانسیل جذابیت بین‌المللی و طبیعت غیر قابل پیش بینی و متناقضی دارند (مولین^۴ و همکاران، ۱۹۹۳). اما آیا «بزرگ» بودن رویداد بزرگ، به خاطر کیفیت رقابت ورزشی، تعداد شرکت کنندگان/ تماشاگران، تأثیرات اقتصادی، کیفیت منابع در برگیرنده، جلب توجه رسانه‌ها و یا جاذبه بین‌المللی است؟ در اکثر تحقیقات رویدادهای بزرگ ورزشی، از اصطلاحات فنی هال مارک^۵، ابر رویداد^۶، رویداد ویژه^۷ و رویداد بزرگ^۸ برای نام گذاری این رویدادها استفاده شده است. علیرغم عدم تعریف ثابت از «رویداد بزرگ ورزشی» این اصطلاح از زمان استفاده توسط اتحادیه ورزش انگلستان رواج یافت. از ویژگی «بزرگ» به معنای در برگیرندگی سازمان‌های ورزشی و علاقمندی تعداد زیاد تماشاگران (حداقل ۱۰۰۰۰ تماشاگر) است (پی.آر.امیری) (۱۰۰). تماشاگران رویداد، شامل کسانی می‌شود که رویداد را از نزدیک و مستقیم تماشا و یا از طریق رسانه‌های مختلف دنبال می‌کنند. رویدادهای ورزشی که دنبال جذب تماشاگران بیشتری هستند، تلاش می‌کنند تا توجه رسانه‌ها را به خود جلب نمایند. جذب رسانه بعنوان ویژگی دوم رویداد بزرگ ورزشی بدین معنی است:
- یک قهرمانی ورزشی که توسط هیئت صاحب رویداد تأیید شده باشد، حداقل ۱۰۰۰ نفر تماشاگر

1. P.R.Emery

4. Mullin and et al

7. Special Event

2. Torkildson

5. Hall Mark

8. Major Event

3. Horne and zemann

6. Mege Event

را جذب کند و پوشش رسانه‌ای ملی یا بین‌المللی داشته باشد.

چنین تعریفی در برگیرنده دامنه وسیعی از رویدادهای ورزشی تک رشته‌ای که سالانه برگزار می‌شوند تا رقابت‌های ورزشی چند گانه ملی و بین‌المللی، مانند جام‌های جهانی رشته‌های مختلف ورزشی، رقابت‌های قاره‌ای، بازی‌های المپیک، بازی‌های آسیایی، مسابقات غرب آسیا، مسابقات مشترک المنافع^۱ و.... را در بر می‌گیرد.

بی تردید، تمام ورزش‌های مردان و زنان، بزرگ یا کوچک، ورزش‌های آماتوری یا حرفه‌ای ضمن داشتن اثرات اقتصادی (گراتون^۲ و همکارانش) (۱۰۹)، همگی شامل این مجموعه می‌شوند. ریچی^۳ (۱۷۴)، رویدادهای بزرگ ورزشی را اینگونه تعریف کرد؛ رویدادهای بزرگ، رویدادهایی هستند یکباره یا تکرار پذیر که زمان برگزاری مشخص و محدود دارند و به منظور افزایش آگاهی، جذب و توسعه گردشگری، در زمانی کوتاه مدت یا بلند مدت در منطقه برگزار می‌گردند. این تعریف قدیمی از رویداد، همان طور که مشخص است، در کنار توجه به گستردگی و بزرگ بودن رویدادها، به هدف از برگزاری رویداد (توسعه گردشگری) متمرکز است. این مسأله می‌تواند به دلیل توجه به ورزش و رویدادهای ورزشی بعد از جنگ جهانی دوم، برای ارتقاء روحی- روانی مردم کشورهای شرکت کننده در جنگ جهانی و کمک به توسعه روابط اجتماعی بین آنها باشد.

رویدادهای بزرگ ورزشی، همچنین به عنوان رویدادهای مردمی ویژه نیز شناخته شده‌اند که بر مبنای؛ ۱- ظرفیت (به معنای رویداد با محدودیت رشته‌ای) ۲- مدت زمان برگزاری (مانند رویدادهای یک روزه، چند روزه، دوره‌ای یک ساله و دوره‌ای چند ساله) ۳- محل برگزاری (رویداد با تنها یک محل برگزاری یا چند محل برگزاری) دسته بندی می‌شوند (۹۱). تعریف روچ (۱۷۲)، از رویداد بزرگ ورزشی مفهومی کامل تر و به روزتر می‌باشد، که بیان می‌کند «رویدادهای بزرگ ورزشی، رویدادهای فرهنگی (ورزشی و تجاری) بزرگی هستند، که دارای ویژگی‌های نمایشی، با جاذبه‌هایی برای همه مردم و نیز دارای اهمیت بین‌المللی هستند، که این رویدادها نوعاً به وسیله ی دولت‌های ملی و سازمان‌های غیر دولتی فراملی اداره می‌شوند». وستریک^۴ (۱۹۷)، بیان می‌کند که رویداد بزرگ ورزشی با چهار ویژگی شناخته می‌شود که عبارتند از: ۱- ترکیب مردم و مقامات دولتی منطقه ۲- وجود رسانه‌های محلی یا بین‌المللی دارای فروش حق پخش برنامه‌ها، که از ویژگی‌های مهم رویدادهای بزرگ می‌باشد ۳- توانایی تکنولوژی برتر مورد نیاز، مانند تکنولوژی پیشرفته اماکن ورزشی، محل مناسب رویداد و پرسنل ماهر ۴- حمایت گسترده ذی نفعان مستقیم و غیرمستقیم. ویژگی‌های سوم و چهارم از موارد جالب توجه است که با پیشرفت رویدادها اهمیت پیدا کرده‌اند و جزء ویژگی‌های اساسی رویدادهای بزرگ ورزشی امروزی شده‌اند. کشور میزبان، خدمات مورد نیاز برای اجرای رویداد با کیفیت عالی را به نسبت نوع رویداد فراهم می‌آورد. تکنولوژی لازم برای برگزاری، شامل استانداردهای فنی تعیین شده توسط

1. Common Wealth

2. Gratton, C., Shibli, S. and Dobson, N

3. Ritchie

4. Hans m westerbeek

فدراسیون‌های بین‌المللی مربوط به رقابت‌ها (سالن‌های چند منظوره، برنامه‌ریزی مسابقات)، عوامل غیر مسابقه‌ای (اسکان، حمل و نقل)، مسأله پرسنل و کارکنان (مدیریت رقابت‌ها و مدیریت رویداد) است. تأیید همه جانبه کشور یا شهر میزبان باید از جانب بخش‌های مختلف عمومی، دولت، بازار و دیگر بخش‌های تجارت شهر که ذی‌نفعان رویداد هستند، تأمین گردد. به علت اینکه میزان زیادی از سرمایه عمومی در جریان درخواست میزبانی و اداره رویداد صرف می‌شود، حمایت قوی اجتماعی برای موفقیت در این جریان لازم است (ارنست و یانگ، ۱۹۹۲؛ وستریک و همکاران (۱۹۸)؛ (ژوک و کورپورال)^۱ (۱۵۳). هورن (۱۱۴)، رویداد بزرگ ورزشی را شامل بازی‌های المپیک تابستانه، فینال‌های جام جهانی فوتبال و همچنین رویدادهای بین‌المللی بزرگ مانند المپیک زمستانه، مسابقات قهرمانی فوتبال یوفا، مسابقات کمون ولز، مسابقات قهرمانی جهان دو و میدانی می‌داند. هورن و منزرتیر^۲ (۱۱۵)، بر اساس تعریف فوق، دو ویژگی کلیدی رویدادهای بزرگ را این گونه بیان نمودند؛ اولین ویژگی اینکه، ملت، منطقه و شهر میزبان باید از جنبه‌های مختلف برگزاری رویدادهای ورزشی تغییرات مهمی را دریافت کنند (اثرات قابل توجهی برای میزبان داشته باشد) و دوم اینکه، این رویدادهای برگزار شده، توانسته باشند نمایندگان رسانه‌ها و تماشاگران زیادی از سراسر دنیا را به خود جذب نمایند.

رویدادهای ورزشی بسیاری در نقاط مختلف جهان همه ساله در حال برگزاری است، مانند مسابقات جام جهانی فوتبال، بازی‌های آسیایی، مسابقات قهرمانی جهان در رشته‌های مختلف ورزشی مانند والیبال، بسکتبال، کشتی، بازی‌های المپیک، مسابقات اتومبیل رانی و موتور سواری، مسابقات بسکتبال آمریکا (NBA) و... اما همه آنها را نمی‌توان رویدادهای بزرگ ورزشی نامید. طبق نظر ماسسون^۳ (۱۵۲)، سطح رویدادهای ورزشی مختلف از طریق تعیین رویدادهای بزرگ ورزشی مشخص می‌شود. برای مثال مسابقات بسکتبال NBA که در سال ۲۰۰۶ در مرحله فینال ۱۵۶ شبکه رسانه‌ای از ۲۰ کشور دنیا را به خود جذب کرده بود، جزء رویدادهای بزرگ ورزشی محسوب نشد، زیرا در مقایسه با ۱۸۰۰۰ نماینده رسانه دنیا که در بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن حضور داشت، بسیار اندک است (۷۷). پژوهشگران زیادی مانند روچ (۱۷۲)؛ سولا (۱۹۹۸)؛ بید و ماسسون (۶۷)؛ کوتس و هامفریز (۸۳)؛ مینارت^۴ (۲۰۱۲)؛ هیونگ^۵ (۲۰۱۱)؛ کیسودی^۶ (۲۰۰۸)؛ منگان و دونگ^۷ (۲۰۰۹) و دولس و سودرمن (۸۹)، تحقیقاتی درباره اثراتی که رویدادهای بزرگ ورزشی بر روی شهر و جامعه میزبان دارد و انتظار می‌رود که داشته باشد، انجام داده‌اند. رویداد بزرگ ورزشی دو ویژگی اصلی دارد، یکی اثر گذاری مؤثر بر فاکتورهای اقتصادی-اجتماعی و دیگری جلب توجه گسترده رسانه‌ها و مراکز پخش جهانی است.

براساس نظر سولا (۱۹۹۸)، یک رویداد ورزشی باید دارای چهار ویژگی زیر باشد، تابعان رویداد بزرگ ورزشی تلقی شود.

1. McGeoch, R. and Korporaal, G.

4. Lynn Minnaert

7. Mangan, J., & Dong, J.

2. Horne & Manzenreiter

5. Liuqian Huang

3. Matheson

6. Kissoudi, P.

- بصورت مستقیم یا غیرمستقیم موجب افزایش حجم توریسم شود.
 - تجارت محلی را گسترش و افزایش دهد،
 - تبلیغات فرهنگی جامعه میزبان، بازدید کنندگان رویداد را از فرهنگ جامعه میزبان آگاه کند و تأثیر مثبت بر تصویر و وجهه ملت میزبان بگذارد،
 - توسعه زیر ساخت‌های دهکده بازی‌ها و مناطق اطراف آن سبب پیشرفت آنی و آتی شود.
- در شرح ذیل به برخی از تعاریف که از رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی شده است، اشاره می‌نمایم.
- "رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی، رویداد های فرهنگی، ورزشی و تجاری بزرگی هستند که دارای ویژگی‌های نمایشی با جاذبه‌هایی برای همه مردم و نیز دارای اهمیت بین‌المللی هستند، که این رویدادها نوعاً بوسیله ی دولت ملی و سازمان‌های غیر دولتی فراملی اداره می شوند" (روچ^۱) (۱۷۲).
- "رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی، مسابقات ورزشی بین‌المللی هستند که در آن ورزشکاران حرفه‌ای و نخبه ورزشی به رقابت می پردازند، مانند بازی های المپیک، جام جهانی فوتبال و....." (۸۹).
- در تعریف دیگری از جاگو و شاو^۲ در سال ۱۹۹۸ "رویدادهای بزرگ بین‌المللی ورزشی، رویدادی خاص تعریف شده اند که از جهت وضعیت و اعتبار در سطح بالایی قرار دارند، جمعیت بزرگی را بسوی خود جذب می‌نمایند، مورد توجه گسترده رسانه‌ها هستند و بر اساس یک سنت برگزار می‌شود، با جشنواره‌ها و سایر رویدادهای ورزشی همخوانی دارد، برگزاری آن پرهزینه است، سرمایه‌ها را بسوی منطقه میزبان جذب می‌نماید، خدمات ویژه‌ی خاص را می‌طلبد و سوابق و میراثی را از خود برجای می‌گذارد" (۴۷).

در جمع بندی از تعاریف و ویژگی‌های بیان شده برای رویدادهای بزرگ ورزشی، آنچه برداشت می‌شود این است که، محدوده رویدادهای بزرگ ورزشی با توجه به میزان اثرات و گستردگی تماشاگران این رویدادها تعیین می‌شود. بنابراین، هر چه اثرات این رویدادها، در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی بیشتر باشد و تماشاگران بیشتری را جذب نمایند، متقاضیان بیشتری جهت میزبانی خواهند داشت، اگر چه ممکن است آن رویداد تحقیقاً و رسماً بعنوان رویداد بزرگ ورزشی شناخته نشده باشد. رویدادهایی مانند بازی‌های المپیک، جام جهانی فوتبال، مسابقات کمون ولز، بازی‌های آسیایی، بازی‌های غرب آسیا، بازی‌های داخل سالن آسیا، پارالمپیک، مسابقات فرمول یک (گرنند پیکس) و جام جهانی ورزش‌های تک رشته‌ای مانند دو و میدانی، تنیس، بسکتبال، کشتی، والیبال و... طبق نظر اکثر محققان رویداد، دارای اثرات کاملاً مشابه مالی، ورزشی، گردشگری، سیاسی، تجاری، فرهنگی و اجتماعی، با مقدار کمتر یا بیشتر، هستند. خلاصه، مرز رویدادهای بزرگ ورزشی با توجه به میزان اهمیت آن رویداد برای شهرها و علاقمندان به آن رویداد در حال تغییر است، مثلاً ممکن است

برای کشور چین، بازی‌های داخل سالن آسیا چند ان اثرات قابل توجهی نداشته باشد، اما همین رویداد در ایران، هم وجهه ایران را متأثر کند و هم منافع ملموس زیر ساختی و غیر ملموس را به همراه داشته باشد. بی تردید با توجه به این اثرات رویداد، در صورت مدیریت صحیح و بکارگیری درست از رویداد در یک برنامه‌ریزی استراتژیک، میزبانی هر یک از این رویدادها برای هر جامعه‌ای می‌تواند حرکت در مسیر توسعه یافتگی همه جانبه را تسریع و تسهیل نماید.